

Днес в 21-ви век, актуалността от разглеждане на проблемите свързани с нематериалните активи и в частност на тяхното счетоводно отчитане е особено осезаема, тъй като интелектуалните продукти са изключително ценен и необходим фирмен ресурс, чиято значимост непрекъснато нараства. ***В потвърждение на това наше мнение*** ще цитираме изказване на Джоф Уайлд, редактор на „Intellectual assets magazine”: ***„Интелектуалната собственост трябва да се разглежда като основен актив за фирмите. За тези, които успеят да я използват по този начин, наградите могат да бъдат огромни. Онези, които обаче изберат да я игнорират, няма да бъдат в бизнеса за дълго.”*** В счетоводството интелектуалните продукти получават наименованието ***нематериални активи и се определят като непарични активи без физическа субстанция.***

Нематериалните активи, като обект на счетоводно отчитане са възникнали още през втората половина на 19 век. Първият опит за нормативно регулиране на нематериалните активи е направен през 1944 година / бюлетин Амортизация на нематериалните активи / от Комитета по методи на счетоводно отчитане на Американският институт на счетоводителите. През 60 – те години на миналия век вълната от сливания и преобразувания, предизвиква преоценка на осчетоводяването на нематериалните активи. През 1981 година Великобритания приема „фирмен закон”, който дава право на фирмите да включват нематериални активи в баланса си. Обаче едва през 90- ти години на двасти век правителствата започнаха да разглеждат по – специфични стандарти за такива активи, тъй като нематериалните активи се увеличиха пропорционално на материалните. През 1993 година в САЩ се въвежда Omnibus Budget Reconciliation, с който се дава дефиниция на няколко категории нематериални активи / патент, авторско право, дизайн, ноу – хау, лицензии / и се дава възможност на фирмите да амортизират стойността на такива активи. На международно ниво Комитетът по Международни счетоводни стандарти публикува през 1998 година ревизиран стандарт за нематериални активи.

Табл. 1 Промяна на НСС относно нематериалните активи.

Период	Нормативен акт	Събитие
1993 – 1996 година	ПМС 276/ 30.12.1992 г.	Липсва счетоводен стандарт за отчитане на НА.
1996 – 1998 година	ПМС 192/01.08.1996 г.	НСС 27 “ Отчитане на НДА”
1998- 2002 година	ПМС 65/25.03.1998 г.	НСС 38 “ Дълготрайни нематериални активи”
2002 – 2007 година	ПМС 37/13.02.2002 г., изменящ ПМС 65/25.03.1998 г	НСС 38 “ Нематериални активи”
2007 г. до сега	ПМС 251 /17.10.2007 г.	СС 38 “ Нематериални активи”

МСС 38 и СС 38 изискват един нематериален актив да се признае в актива на предприятието, когато¹:

- Е вероятно предприятието да получи бъдещи икономически ползи, които са свързани с актива²;
- Стойността на актива може да бъде надеждно определена;

Различията между стандартите произтичат главно от преработката на международния стандарт, чиято необходимост произтича от изменението на МСФО 3 Бизнес комбинации³.

¹ Три са основните качествени характеристики, на които един актив трябва да отговаря за да бъде признат за нематериален актив: • Разграничимост / установимост /; • Контрол; • Бъдещи икономически изгоди; Съгласно дефиницията за разграничимост / установимост / могат да се признават и отчитат като нематериални активи само ресурси, които могат да бъдат идентифицирани, отделно от другите активи на предприятието и разходите, направени за тях могат да бъдат разграничени от стойността на бизнеса като цяло. По тази причина вътрешно създадени от предприятието издателски права, клиентски бази данни, чиито разходи по създаването не могат да бъдат разграничени от направените разходи за дейността на предприятието като цяло, не отговарят на определението за нематериален актив и предприятието не трябва да ги приема и класифицира като такива.

² Генерирането на икономическа изгода за предприятието може да се постигне чрез: • Чрез използването им от предприятието; • Предоставянето на права за ползване върху нематериалните активи срещу заплащане; • Продажбата на нематериалните активи; • Предоставянето на нематериални активи като апортна вноска в капитала на други дружества; • Замяната на нематериалните активи с други активи; • Предоставянето им като обезпечение по договор за кредит; • Предоставянето им като обезпечение по договор за финансов лизинг;

³ Генов, Сл. уч. Финансово счетоводство, Варна, 2011.